

Spis rzeczy

Słowo wstępne 5

Przedmowa do II wydania włoskiego 9

Wprowadzenie: „Romantyczny” określenie przybliżone 21

ROZDZIAŁ I

Piękno Meduzy 37

1. Piękno meduzyjskie u Goethego, Shelleya i Keatsa
2. Piękno grozy, piękno smutku, piękno i śmierć u przedstawicieli wczesnego romantyzmu, u Novalisa, Chateaubrianda, Hugo, Baudelaire’a, Flauberta i D’Annunzia
3. Prekursorzy: Tasso, dramaturgowie elżbietańscy i dramaturgowie okresu Restauracji
4. Lirycy XVII wieku
5. Różne znaczenie „niezdrowego piękna” w okresie baroku i w okresie romantyzmu
6. „Niezdrowe” piękno u Baudelaire’a. Urok *faisandage*. Piękno smutnych krajobrazów

ROZDZIAŁ II

Metamorfozy Szatana 69

1. Postać Szatana u Tassa i u Marina
2. Szatan Milтона. Opinia Taine’a. Rzekomy satanizm Milтона. Punkt widzenia romantyków (Schiller, Blake, Shelley)
3. Stopienie się typu „szlachetnego bandyty” z typem Miltonowskiego Szatana. *Zbójcy* Schillera
4. Typ outlawa w powieści grozy. Schedoni Anny Radcliffe. Elementy szekspirowskie
5. M. G. Lewis, H. Zschokke. *Abällino*, *Jean Sbogar*
6. Butownik byronowski. Cechy charakterystyczne, wywodzące się z twórczości Anny Radcliffe
7. Byron i *Zeluco* Moore’a

8. Byron i Chateaubriand (*René*)
9. Osobowość Byrona
10. Wrodzona skłonność Byrona do gwałcenia norm: *le bonheur dans le crime*
11. Bohaterowie znaczeni przez los. Jean Sbgar, Antony. Miłość zbrodnicza
12. Wampiryzm
13. „Outlaw-filantrop” u autorów powieści w odcinkach
14. Znaczenie wampiryzmu. Związek z tematyką rozdziału pierwszego. Wykład Augera i sąd Sainte-Beuve’a. „Byron i Sade [...] to dwaj główni inspiratorzy pisarzy naszych czasów”

ROZDZIAŁ III

Pod znakiem Boskiego Markiza 101

1. Typ prześladowanej niewinności w *Clarissa* Richardsona. Koncepcja moralności u Richardsona
2. *Zakonnicy*. Diderot i *Le Système de la Nature*
3. *Thérèse Philosophe*
4. *Niebezpieczne związki*. Uwagi Baudelaire’a
5. Powieści markiza de Sade i jego „filozofia”
6. Restif de la Bretonne
7. „Niezdrowe” tematy u Chateaubrianda
8. Popularność tematu uciśnionej niewinności. *Mnich* Lewisa. Sukces tej powieści; Hoffmann, W. Hugo, G. Sand
9. Uciśniona niewinność w powieściach Anny Radcliffe. Sceny rozpoznania
10. Pisarki pod wpływem męskiego punktu widzenia, panna Wilkinson i pani Shelley
11. Beatrice Cenci Shelleya. „Niezdrowe” wątki u Shelleya
12. *Melmoth the Wanderer* Maturina
13. Popularność angielskiej powieści grozy we Francji. Wpływ na styl życia. Anegdota o Berliozie. Księżna Belgiojoso. Pisarze z grupy Jeune France
14. *L’Âne mort* Janina
15. Janin jako moralista. Jego esej o markizie de Sade; recenzja *Madame Putiphar*
16. *Les Mémoires du Diable* F. Souliégo

17. Pétrus Borel „wilkołak”. *Champavert; Madame Putiphar*
18. Środowisko literackie, w którym wzrósł Baudelaire. Spostrzeżenie hr. H. de Viel Castel. Berlioz. Musset
19. Delacroix
20. Baudelaire. Odkrycie Poego. Baudelaire a Sade. Erotyka Baudelaire’a
21. Flaubert. *Kuszenie św. Antoniego*. Kobieta idealna w ujęciu Flauberta
- Flaubert i *Panna de Maupin*. Egzotyzm
22. Autobiograficzne wspomnienia Flauberta. Flaubert a Sade. Flaubert a Byron
23. Hrabia de Lautréamont i jego *Chants de Maldoror*. Pokrewieństwo duchowe z P. Borelem.

ROZDZIAŁ IV

Piękna bezlitosna pani 167

1. Powszechność tematu kobiety fatalnej. Ajschylos; dramaturgowie elżbietańscy
2. Typ kobiety fatalnej w literaturze romantycznej. Dwie rodziny
3. Matylda z *Mnicha* Lewisa
4. Velleda Chateaubrianda. *Salambo*
5. Mérimée: *Kobieta jest diabłem*, *Carmen*. Umiejscowienie kobiety fatalnej. Egzotyzm i erotyzm
6. Cecylia z *Tajemnic Paryża* Suego
7. Różne pochodne: Wstydliva Rozalba. Conchita i inne
8. Egzotyzm i mistycyzm. Zapowiedź egzotyizmu-romantycznego. *La Belle Dame sans merci* Keatsa
9. Gautier założyciel egzotycznego estetyzmu. *Une nuit de Cléopatre*. Parabola płci na przestrzeni XIX wieku
10. Nyssia z *Le Roi Candaule* Gautiera. *Wenus z Ille*. *La Morte amoureuse*
11. Synteza kobiety fatalnej. Imperia Gautiera. Kurtyzana Marie z *Novembre* Flauberta. Królowa Saba i Ennoia z *Kuszenia* Flauberta. Rozwój tego typu kobiety fatalnej w Anglii
12. Swinburne
13. Monckton-Milnes zapoznaje Swinburne’a z twórczością Sade’a
14. Sadosmachizm Swinburne’a. „Bezsilna ofiara wściekłego gniewu pięknej kobiety”. Typ kobiety fatalnej w utworach Swinburne’a. Wpływ prerafaelitów. Zbieżność z typami kobiecymi u Gautiera i u Flauberta

15. Maria Stuart z *Chastelard*
16. *Atalanta w Kalydonie* i wpływ teorii Sade'a
17. *Lesbia Brandon* i *Anactoria*
18. Kobieta fatalna w *Poems and Ballads. Dolores*
19. Sublimacja sadomasochizmu Swinburne'a: bogini Wolności
20. Uwagi Swinburne'a o pewnych głowach kobiecych przypisywanych Michałowi Aniołowi. *Cleopatra*
21. Typ syntetyczny kobiety fatalnej osiąga swój punkt szczytowy w Monie Lizie Patera. Moda na uśmiech Giocondy
22. *Sphinx* Wilde'a
23. Swinburnowski typ kobiety fatalnej w *Rapsodia lirica* Nencioniego
24. Syntetyczna kobieta fatalna u D'Annunzia. *Pamphila*. Wpływ Flauberta. Sonety Banville'a i D'Annunzia o kobietach fatalnych. Ippolita Sanzio z *Tryumfu śmierci*
25. Sadyzm w twórczości D'Annunzia. Nieszczerość D'Annunzia
26. Swinburnowski rodowód Dannunziańskiej „nadkobiety”
27. Komnena, Basiliola i Fedra
28. Sadystyczne teorie u D'Annunzia. „Filozofia” Isabelli Inghirami
29. Inne kobiety fatalne u Rachilde'y, u Huysmansa i u O. Mirbeau. La Marquise de Sade, Clara z *Le Jardin des Supplices*
30. Typ Mademoiselle Bistouri w literaturze dekadencej. Ucieczka w humorystkę: Laforgue

ROZDZIAŁ V

Bizancjum 275

1. Sztuka Gustawa Moreau
2. Salome Moreau i Huysmansa
3. Kobieta fatalna u Moreau. Helena wśród konających
4. Salome Wilde'a. Ten sam temat w ujęciu Heinego i Flauberta. Banville. Laforgue
5. Herodiada Mallarmégo, jej symboliczna wymowa. Herodiada i Salambo.
6. „Lasciva est nobis pagina, vita proba”
7. Sadyzm i katolicyzm u francuskich dekadentów
8. Huysmans. Jego zamiłowanie do „bolesnego” krajobrazu. Gilles de Rais

9. Barbey d'Aurevilly
10. Villiers de l'Isle-Adam
11. Joséphin Péladan i jego „éthopée”. Okultyzm dekadentów. Temat hermafrodyty. Androgyn Leonarda da Vinci. „Perwersyjna” interpretacja „prymitywów”. Powieść rosyjska. Wagner
12. Elémir Bourges: *Le Crépuscule des Dieux*
13. Druga „éthopée” dekadentyzm: powieści Catulle Mendès
14. *Monsieur Vénus* Rachilde'y
15. Wpływy rosyjskie. Dostojewski
16. *Très russe* Jean Lorraina, *Les Noronsoff*
17. Dorian Gray i Monsieur de Phocas. Walter Pater i angielscy dekadenci. *Under the Hill* A. Beardsleya. Lorrain i Moreau. *Buveurs d'âmes*.
18. Perwersyjne baśnie
19. Rémy de Gourmont
20. Marcel Schwob
21. Barrés. Jego „bolesne” krajobrazy
22. Andre Gide
23. Félicien Rops i satanizm. Lubieżność i śmierć
24. Poezja po Baudelaire. Maurice Rollinat. Albert Samain. R. de Montesquiou. Renée Vivien. Parodie: *Les Délivrescence d'Adoré Floupette; The Decadent to his Soul*. Verlaine
25. Żale nad końcem kultury łacińskiej. *Tout decade...* Bizancjum. Paul Adam
26. Najbardziej monumentalna postać dekadentyzmu: D'Annunzio. *Le Laudi* i Vittoriale

ANEKS

Swinburne i „angielska perwersja” 383

1. Angielski sadomasochizm. G.A. Selwyn
2. Typ angielskiego sadysty we francuskiej literaturze romantycznej
3. W dzienniku braci Goncourtów. Wizerunek Swinburne'a przez Maupassanta i jego wpływ na postać G. Selwyna w *La Faustin*; kontaminacja z innymi postaciami z życia
4. Skandale londyńskie w relacji „Pall Mall Gazette” 1885; artykuł Villiers de l'Isle-Adama
5. Rodowód postaci markiza Mount Edgumbe z *Il Piacere*

6. Angielski sadyzm w *Monsieur du Paur* Touleta, w *Les Diaboliques* d'Aurevilly'ego, w *Le Jardin des Supplices* O. Mirbeau, w *Monsieur de Phocas* i w *Les Noronsoff* J. Lorraina, w *La Vertu suprême* J. Péladana
7. Zakończenie